

РЕПОРТАЖ ПРО СВЯТКУВАННЯ 75-РІЧЧЯ ЗАСНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО БОТАНІЧНОГО САДУ ІМ. М.М. ГРИШКА НАН УКРАЇНИ (14-17, 21 вересня 2010 року)

Висвітлено святкові заходи, присвячені 75-річчю заснування Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка НАН України, які включають проведення урочистих зборів, міжнародної наукової конференції на тему «Інтродукція рослин, збереження та збагачення біорізноманіття в ботанічних садах і дендропарках», відкриття новостворених ділянок, зустріч з ветеранами Саду.

У вересні 2010 р. виповнилося 75 років від дня заснування всесвітньо відомого Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка НАН України (НБС).

За роки свого існування НБС став головною в нашій країні науково-дослідною установою в галузі інтродукції та акліматизації рослин. Указом Президента України в 1999 р. Ботанічному саду надано статус національного. До переліку наукових об'єктів національного надбання України включено одну з кращих у Європі колекцію тропічних і субтропічних рослин та колекцію квітниково-декоративних рослин і монокультурних садів НБС.

За різноманітністю колекцій, площею, рівнем наукових досліджень, НБС займає одне з перших місць серед ботанічних садів Європи. До складу установи входять 8 наукових відділів та 2 лабораторії, де працюють 370 осіб, серед яких 1 член-кореспондент НАН України, 12 докторів та понад 70 кандидатів наук. Унікальний колекційний фонд живих рослин НБС налічує близько 12 тис. видів, сортів та форм декоративних, плодкових, овочевих, пряноароматичних, кормових, технічних і лікарських рослин майже з усіх континентів Земної кулі.

НБС проводить дослідження з проблем інтродукції, акліматизації та селекції рос-

лин, збереження і вивчення біологічної різноманітності рослин, екологічного моніторингу та оптимізації біогеоценозів, ландшафтного проектування і садово-паркового будівництва.

У результаті багаторічної діяльності в НБС створено унікальні флористичні комплекси: «Ліси рівнинної частини України», «Українські Карпати», «Степи України», «Крим», «Кавказ», «Середня Азія», «Алтай та Західний Сибір», «Далекий Схід», в яких зроблено спробу не лише відтворити рослинність певної географічної зони, а й рельєф та окремі типові ландшафти.

Співробітники Саду займаються сортовивченням та селекцією основних груп квітниково-декоративних рослин. Створено колекційний фонд, що нараховує понад 3400 видів та сортів. Комплексні наукові дослідження з використанням сучасних методів селекції квітникових культур дали змогу створити нові сорти хризантем, жоржин, айстр, флоксів, півників, гладіолусів, півоній, клематисів, газонних трав та ін.

Останніми роками увагу зосереджено на пошуку, дослідженні та впровадженні фітоенергетичних, кормових, овочевих та пряносмакових рослин, зокрема тих, що не належать до традиційних сільськогосподарських культур.

У НБС зібрано унікальні колекції тропічних та субтропічних рослин (близько 3000 таксонів), досліджено біологію розвитку рідкісних видів тропічної флори, опрацьовано методи масового розмноження та технології культивування в умовах оранжерейної культури. Вивчено особливості репродуктивної біології окремих видів, зокрема тропічних орхідних *ex situ* та *in situ*. На базі нового оранжерейного комплексу створено експозиційні ділянки «Рослини аридних областей Земної кулі», «Тропічні плодови», «Тропіки», «Азалиї та камелії», «Орхідаріум», «Велика купольна оранжерея», загальною площею понад 2500 кв. м.

Науковцями установи одержано 28 патентів та 251 авторське свідоцтво на сорти рослин. Використовуються та підтримуються 272 об'єкти інтелектуальної власності.

Створені в НБС сорти рослин культивуються в господарствах України, Російської Федерації, Казахстану, Чеської Республіки, Словаччини, Китаю, Кореї тощо.

Ботанічний сад є унікальною зеленою перлиною в центрі Києва та улюбленим місцем відпочинку киян та гостей столиці.

НБС є членом Міжнародної асоціації ботанічних садів, Міжнародної організації з охорони флори Європи *Planta Europa*, очолює Раду ботанічних садів та дендропарків України.

(З Постанови Верховної Ради України №1860-VI «Про відзначення 75-річчя від часу заснування Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка НАН України» від 09.02.2010 р.).

14 вересня розпочалися святкові заходи з відзначення 75-річчя з часу заснування Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка НАН України.

Урочисті збори

З 10 до 11 години під музичний супровід сімейного дуету «Благодать натхнення» у складі Ірини та Дмитра Головач проходила реєстрація учасників урочистих зборів та представників преси.

Об 11 годині директор НБС ім. М.М. Гришка **Н.В. Заїменко** привітала всіх присутніх зі славним ювілеєм і представила почесних гостей (президію) святкового заходу:

Черевченко Тетяна Михайлівна — почесний директор НБС ім. М.М. Гришка, член-кореспондент НАН України;

Заїменко Наталія Василівна — директор НБС ім. М.М. Гришка НАН України;

Патон Борис Євгенович — Президент Національної академії наук України, академік;

Походенко Віталій Дмитрович — віцепрезидент Національної академії наук України, академік;

Моргун Володимир Васильович — академік-секретар Відділення загальної біології НАН України, академік;

Семиноженко Володимир Петрович — віцепрем'єр-міністр України, голова Північно-східного наукового центру;

Зубець Михайло Васильович — президент Української академії аграрних наук, академік;

Луцький Максим Георгійович — народний депутат України, перший заступник Голови комітету Верховної Ради з питань науки і освіти;

Добруцький Ігор Ігорович — депутат Київради.

Н.В. Заїменко у вступній доповіді висвітлила історію НБС ім. М.М. Гришка, основні напрями наукових досліджень НБС, напрями роботи по відділах: природної флори, дендрології та паркознавства, квітниково-декоративних рослин, тропічних і субтропічних рослин, акліматизації плодкових рослин, нових культур, аллопатії, ландшафтного будівництва, лабораторій медичної ботаніки, біоіндикації та хемосистематики. Відзначила наукові школи, сформовані за час наукової діяльності НБС ім. М.М. Гришка.

Б.Є. Патон зачитав привітання від президента України В.Ф. Януковича. Приві-

Президія Уроцистих зборів. Зліва направо: Б.Є. Патон (на трибуні), Т.М. Черевченко, Н.В. Заїменко, В.В. Моргу, М.Г. Луцький, М.В. Зубець, В.Д. Походенко, І.І. Добруцький

тав від імені Президії НАН України колектив Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка. Наголосив, що завдяки наполегливій праці багатьох поколінь науковців НБС ім. М.М. Гришка зайняв чільне місце серед ботанічних садів світу. НБС — широко відома установа, що займається питаннями збереження і збагачення рослинних ресурсів, інтродукції рослин, охорони рідкісних та зникаючих рослин, розвитку ландшафтного будівництва і сільського господарства, підвищення ботанічної та екологічної культури. Б.Є. Патон відзначив, що понад 4 млн киян і гостей столиці щорічно відвідують цю зелену перлину, візитною карткою якої є прекрасна колекція бузку, що налічує понад 200 сортів і гібридів. На площі 130 га створено унікальні колекції з понад 10 тис. видів, форм і сортів. Співробітниками НБС

ISSN 1605-6574. *Інтродукція рослин*, 2010, № 4

отримано 300 авторських свідоцтв на нові сорти, розширюється міжнародне співробітництво: з Росією, Казахстаном, Чехією, Кореєю. Унікальні особливості орхідей дали змогу вирощувати їх у космосі. НБС ефективно здійснює координацію діяльності ботанічних садів і дендропарків, виховує наукові кадри для України. НБС є членом Міжнародної асоціації ботанічних садів світу та багатьох інших авторитетних міжнародних товариств.

Президент НАН України відзначив, що М.М. Гришко та А.М. Гродзінський заснували наукові школи, що зробили вагомий внесок у розвиток біологічної науки. Нині ці школи розвиваються завдяки самовідданий праці Т.М. Черевченко та достойній науковій зміні — Н.В. Заїменко.

Б.Є. Патон побажав колективу НБС ім. М.М. Гришка усього найкращого і наго-

Відкриття ділянки "Гопіарного мистецтва" 14 вересня 2010 року

лосив, що цей Ботанічний сад — національне надбання України.

Провідних фахівців Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка НАН України представлено до нагородження державними нагородами: званням «Почесний громадянин міста Києва» — Червченко Тетяну Михайлівну, почесного директора НБС ім. М.М. Гришка, члена-кореспондента НАН України, професора; орденом Княгині Ольги III ступеня — Клименко Світлану Валентинівну, доктора біологічних наук, професора, головного наукового співробітника; орденом «За заслуги» III ступеня — Мороз Павла Антоновича, доктора біологічних наук, професора, головного наукового співробітника; Рахметова Джамала Бахлул-огли, доктора сільськогосподарських наук, завідувача відділу; медаллю «За працю і звитягу» — Горобця Василя Федоровича, кандидата біологічних наук,

провідного наукового співробітника; почесним званням «Заслужений діяч науки і техніки України» — Заїменко Наталію Василівну, доктора біологічних наук, директора; почесним званням «Заслужений природоохоронець України» — Мельника Віктора Івановича, доктора біологічних наук, професора, завідувача відділу; відомчою заохочувальною відзнакою Мінприроди України «Почесний працівник заповідної справи України» — Собка Володимира Гавриловича, доктора біологічних наук, професора, головного наукового співробітника; Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України старших наукових співробітників НБС Жилу Аллу Іванівну, Іванникова Романа Вікторовича, Машковську Світлану Петрівну.

В.П. Семиноженко привітав від імені уряду всіх співробітників НБС з 75-річчям з часу його заснування і зачитав при-

вітання прем'єр-міністра України М.Я. Азарова. Рішенням уряду трудовий колектив НБС та окремі працівники за вагомі заслуги у збереженні унікальних колекцій рослин нагороджені Почесною Грамотою Кабінету Міністрів. Нагороди вручено: Гапоненку Миколі Борисовичу — заступнику директора з наукової роботи; Шумику Миколі Івановичу — заступнику директора з наукової роботи; Харитоновій Ірині Прокопівні — голові профкому; Бабич Ользі Григорівні — заступнику директора з загальних питань; Ковальчук Світлані Миколаївні — головному бухгалтеру.

М.Г. Луцький поздоровив колектив НБС ім. М.М. Гришка зі славним ювілеєм і подякував усім працівникам за самовіддану працю, передав вітання від Верховної Ради України і вручив нагороди — Грамоту Верховної Ради України: Смілянець Ніні Миколаївні — ученому секретарю; Буюн Людмилі Іванівні — завідувачу відділу; Кудренко Ірині Костянтинівні — в.о. завідувача відділу; Джуренко Надії Іванівні — в.о. завідувача лабораторії; Блюму Олегу Борисовичу — завідувачу лабораторії.

М.В. Зубець від імені Української академії аграрних наук привітав усіх присутніх і передав картину «Соняшники». Почесною грамотою Президії УААН нагороджені Н.В. Заїменко, Д.Б. Рахметов.

Б.Є. Патон відзначив Почесною грамотою Президії НАН України і Центрального комітету Профспілки працівників НАН України: Левенка Бориса Олексійовича, доктора біологічних наук, професора, провідного наукового співробітника; Трофименко Надію Михайлівну, кандидата біологічних наук, провідного наукового співробітника; Денисьєвську Наталію Олексіївну, кандидата біологічних наук, старшого наукового співробітника; Вахновську Наталію Георгіївну, кандидата біологічних наук, старшого наукового співробітника; Козак Тамару Олексіїв-

ну, кандидата біологічних наук, старшого наукового співробітника; Корабльову Ольгу Анатоліївну, кандидата біологічних наук, старшого наукового співробітника; Лебеду Андрія Пилиповича, кандидата сільськогосподарських наук, старшого наукового співробітника; Паламарчук Олену Павлівну, кандидата біологічних наук, старшого наукового співробітника; Скрипченко Надію Василівну, кандидата біологічних наук, старшого наукового співробітника; Подякою Національної академії наук України: Васюка Євгена Анатолійовича, кандидата біологічних наук, старшого наукового співробітника; Гриценко Вікторію Володимирівну, кандидата біологічних наук, наукового співробітника; Похильченко Ольгу Петрівну, кандидата біологічних наук, наукового співробітника; Ісакову Людмилу Опанасівну, завідувача науковою бібліотекою; Красногорова Олександра Несторовича, завідувача відділу кадрів; Степанець Тамару Олексіївну, завідувача канцелярією та архівом; Олійник Євгенію Олексіївну, завідувача господарською частиною; Завалеєву Валентину Михайлівну, провідного інженера; Перепелицю Олександрю Олексіївну, провідного інженера; Зарніцина Олександра Борисовича, муляра. Також були відзначені відомчими заохочувальними нагородами НАН України:

«За підготовку наукової зміни» — Кузнецов Сергій Іванович, доктор біологічних наук, професор, в.о. завідувача відділу; Левон Федір Михайлович, доктор сільськогосподарських наук, професор;

«За професійні здобутки» — Булах Петро Євгенович, доктор біологічних наук, старший науковий співробітник; Клименко Юрій Олександрович, кандидат біологічних наук, провідний науковий співробітник; Ковальська Людмила Африканівна, кандидат біологічних наук, провідний науковий співробітник;

«Талант, натхнення, праця» (для молодих вчених) — Буйдін Юрій Валерійович,

Учасники конференції (15 вересня 2010 року)

кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник; Вергун Олена Миколаївна, кандидат біологічних наук, науковий співробітник; Гнатюк Алла Миколаївна, кандидат біологічних наук, науковий співробітник; Павлюченко Наталія Анатоліївна, кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник; Ключенко Оксана Володимирівна, молодший науковий співробітник.

І.І. Добруцький від імені Київради та Міського голови привітав колектив НБС і всіх присутніх з 75-річчям з часу заснування Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка. Відзначив нелегку працю співробітників, яка пов'язана з рослинами і неможлива без любові до природи. Також

відзначив великі заслуги у розбудові Саду Т.М. Черевченко та Н.В. Заїменко. Вручив нагороди:

«Знак пошани» — Рубцовій Олені Леонідівні, Горбу Василю Кузьмовичу, Дяченко Ганні Дмитрівні, Потоцькій Ганні Борисівні;

Почесну Грамоту Київського міського голови: Горелову Олександрю Михайловичу, Вакуленко Тетяні Борисівні, Дерев'янку Валентині Андріївні, Дорошенку Олександрю Костянтиновичу, Казанській Надії Аркадіївні, Лаврентьєвій Аллі Миколаївні, Пархоменку Леоніду Івановичу, Стаднічук Ніні Олександрівні, Тимченко Ользі Дмитрівні, Рахметовій Світлані Олександрівні;

Подяку Київського міського голови — Головки Раїсі Петрівні, Завідовій Людмилі Гнатівні, Кузнецову Володимирі Вікторовичу, Богателю Людмилі Станіславівні, Клименку Олександрі Федоровичу, Мазорчук Людмилі Іванівні, Моревій Прасковії Іванівні, Грицай Надії Сергіївні, Шалону Івану Костянтиновичу, Пивовар Єфросинії Олександрівні.

М.П. Стеценко (перший заступник начальника Державної служби заповідної справи Мінприроди) привітав колектив НБС від Міністерства охорони навколишнього природного середовища, оголосив Наказ Міністра охорони навколишнього природного середовища про нагородження: Почесною грамотою Мінприроди України старших наукових співробітників НБС — Діденку Світлану Яківну, Счепіцьку Тетяну Степанівну, Пилипчук Валентину Федорівну. Побажав нових успіхів у нашій спільній роботі.

К.І. Будник привітав з ювілеєм від імені Печерської районної державної адміністрації м. Києва і вручив нагороди Черевченко Тетяні Михайлівні, Почесні грамоти Печерської районної держадміністрації: Левченку Борису Олеговичу, Білоконю Лідії Василівні, Зелінському Володимирі Михайловичу, Клімась Катерині Василівні.

В.М. Столяров (голова КРК профспілки) привітав з ювілеєм усіх працівників НБС, побажав подальших наукових успіхів і гідної заробітної плати. Нагородив профспілковий комітет та директора НБС Грамотою профспілкового комітету та премією за найкраще виконання колективного договору.

М. Юніна (Блок В. Кличка) привітала НБС з 75-річчям з часу заснування, побажала «Божого благословення на многі літа».

З привітаннями виступили також: **С.Л. Мосякін** (директор Інституту ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України), **В.П. Гаган** (член національної Спілки письменників України).

Перегляд фільму «Сад над Дніпром»

ISSN 1605-6574. Інтродукція рослин, 2010, № 4

Презентація наукових розробок, друкованих видань та виставка нових сортів рослин селекції НБС.

Відкриття експозиційної ділянки «Топіарного мистецтва»

Експозиційну ділянку «**Топіарного мистецтва**» створено з метою ознайомлення з можливостями стрижки дерев та кущів, побудови ландшафтів з елементами регулярного планування, а також як композицію, яка допомагає емоційно врівноважити внутрішній світ людини. Ділянку створено протягом 2005–2010 рр. під керівництвом канд. біол. наук Н.М. Смілянець. Вона розташована в центральній частині ботанічного саду. Займає площу близько 0,7 га. Живоплоти розміщені у вигляді лабіринту з діаметром найбільшого кола близько 40 м.

Основні посадки (власне лабіринт) виконано з бирючини звичайної. При створенні ділянки враховано основні принципи добору рослин та принципи просторової композиції, які ґрунтуються на пропорційності та єдності частин, їх урівноваженості, масштабності та послідовності побудови основних компонентів і окремих елементів. Для завершення композиції лабіринт вписано у трикутник, який з однієї сторони облямовує березова алея, з іншої — живопліт з бирючини звичайної, що повторює існуючу доріжку і для створення єдиного сприйняття переривається квітниками, третя сторона має пунктирну структуру, сформовану кулястими кленами і живоплотом з бирючини. В кутах трикутника розміщуються стрижені фігури з бирючини звичайної культивару 'Aurea', кизильнику блискучого, культиварів туї західної, яловцю скельного, тису середнього. Композицію доповнено квітниковим оформленням з використанням ранньквітучих цибулинних рослин, яскравих однорічних та багаторічних квітів.

Відкриття ділянки проходило за участю гостей з Президії НАН України та

працівників НБС, представників преси (Б.Є. Патон, В.Д. Походенко, В.В. Моргун, В.В. Швартау, Я.Б. Блюм, Н.В. Заіменко, М.І. Шумик, Н.М. Смілянець, В.В. Най).

Б.Є. Патон перерізав святкову зелену стрічку на центральному вході до ділянки «Топіарного мистецтва».

Відкриття експозиційної ділянки «Гравійний сад».

«Гравійний сад» належить до садів з мінімальним доглядом. Створений протягом 2007–2010 років з метою рекультивациі території з будівельним сміттям за проектом і під керівництвом канд. біол. наук Т.С. Счепицької. Відкритий для огляду з нагоди 75-річчя ботанічного саду. При створенні використано декілька видів гравійної та мармурової відсипки і невибагливі до родючості та вологості ґрунту й повітря рослини, переважно з зеленим і сизим забарвленням листків. Усього на ділянці зростає 19 видів і 20 сортів рослин.

Відкриття ділянки проходило за участю гостей з Президії НАН України, працівників НБС та представників преси.

Презентація колекційно-експозиційної ділянки «Пори року».

Головною ідеєю створення ділянки «**Пори року**» є збільшення високодекоративних колекцій рослин з метою збагачення біорізноманіття території саду та підвищення його демонстраційного потенціалу і художньої цінності. До складу «Пір року» ввійдуть нові колекції деревних рослин (сад рододендронів, вересовий сад, декоративні форми ялин, ялиць, яловців, кипарисовиків, сосен тощо), 5 експозиційних колекцій квітничково-декоративних рослин (сади півоній, хризантем, жоржин, астильби). У самій назві закладено концептуальний підхід до планувальної композиції. Ділянка розділена на чотири основні зони: «зима», «весна», «літо», «осінь». Автентичність кожної пори року досягається відповідним асортиментом рослин у період їх найвищої декоративності. Весну уособлює цвітіння

рододендронів та ерік, літо — однорічних квітничкових рослин, осінь — вересів і хризантеми, зиму презентують декоративні форми переважно вічнозелених деревних рослин.

Гостям з Президії НАН України було представлено основну концепцію створення колекційно-експозиційної ділянки «Пори року», продемонстровано водойми, дорожньо-стежкову мережу, місця майбутнього розташування основних колекцій та окреслено основні завдання подальшого створення і розвитку ділянки.

15 вересня розпочала роботу Міжнародна наукова конференція на тему «Інтродукція рослин, збереження та збагачення біорізноманіття в ботанічних садах і дендропарках».

Голова Ради ботанічних садів та дендропарків, чл.-кор. НАН України **Т.М. Червченко** привітала всіх учасників з початком роботи конференції і подякувала координатору Проекту Програми розвитку ООН в Україні та Глобального екологічного фонду «Зміцнення управління та фінансової стійкості національної системи природоохоронних територій в Україні» **В.А. Толкачову** за допомогу і сприяння у виданні науково-довідникової книги «Заповідні території України. Ботанічні сади та дендропарки». В.А. Толкачов привітав усіх присутніх з ювілеєм Ботанічного саду.

Директор НБС ім. М.М.Гришка **Н.В. Заіменко** привітала всіх присутніх, відзначила, що дуже приємно бачити людей, які є нашими однодумцями, колегами, побажала всім учасникам удачі, плідної роботи, нових знайомств, успіхів.

Директор дендропарку «Софіївка» **І.С. Косенко** привітав з 75-річчям з часу заснування НБС. Вітальні пісні до ювілею Ботанічного саду прозвучали у виконанні жіночого хору співробітників дендропарку.

Свої вітання та подарунки також передали: **С.І. Галкін** — директор дендропарку «Олександрія», **О.О. Ільєнко** — директор дендропарку «Тростянець», **О.З. Глухов** —

директор Донецького ботанічного саду, **А.Ю. Мазур** — директор Криворізького ботанічного саду, представники Ботанічного саду Варшавського університету та Природничого університету у Вроцлаві (Польща), **А.І. Прокопів** — директор Ботанічного саду Львівського національного університету імені І. Франка, **Олександр Телеуце** — директор Ботанічного саду АН Молдови, **Нарциз Пюрецькі** — директор арборетуму в Болестрашице (Польща), **З.М. Гасанов** — Азербайджанський державний аграрний університет (м. Баку), **В.М. Самородов** — Полтавський державний педагогічний університет ім. В.Г. Короленка, представники Дослідної станції лікарських рослин Інституту агроєкології УААН (с. Березоточа), **О.М. Байрак** — Полтавський національний педагогічний університет ім. В.Г. Короленка, **С.М. Бебія** — Інститут ботаніки АН Абхазії (м. Сухум), представники Ботанічного саду Вільнюського університету (Литва), **І.А. Акімов** — директор Інституту зоології ім. І.І. Шмальзаузена НАН України, **Л.І. Потапчук** — директор дендропарку «Веселі Боковеньки» (Кіровоградська обл.), представники Ботанічного саду Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, **В.Ф. Опанасенко** — директор ботанічного саду Дніпропетровського національного університету ім. О. Гончара, **Т.І. Козак** — директор Ботанічного саду Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника (м. Івано-Франківськ).

Від імені Головного ботанічного саду ім. М.В. Цицина РАН (м. Москва) та Ради ботанічних садів Росії і Білорусі колектив НБС привітала з ювілеєм **Ю.Є. Беляєва** — вчений секретар ГБС. Свої вітання висловив **В.В. Маєвський** з Саратовського державного аграрного університету ім. М.І. Вавилова, відмітивши, що сам він родом з України і багато часу працював з М.І. Котовим, Ю.А. Утеушем, він запропонував вшанувати хвилиною мовчання пам'ять українських учених.

Свої привітання передали також представники Ботанічного саду Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, Ботанічного саду Кам'янець-Подільського державного аграрно-технічного університету, **В.С. Гавриленко** — директор Дендрологічного парку «Асканія-Нова» (Херсонська обл.), **А.І. Репецька** — директор Ботанічного саду Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського (м. Сімферополь).

Завідувач кафедри екології Києво-Могилянської академії **С.Д. Ісаєв** зауважив, що студенти не мають можливості об'їхати всю планету і побачити рослини всього світу, але відвідавши Ботанічний сад, вони отримують уявлення про флору Австралії, Скандинавії, Азії, Далекого Сходу та інших куточків планети.

Привітали колектив НБС також **Л.П. Казимірова** — директор Ботанічного саду Хмельницького національного університету, **С.В. Пида** — Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, **О.В. Колесніченко** — директор Ботанічного саду Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Садівник-аматор **І.М. Марчук** привітав усіх зі світом і подарував саджанці рідкісних видів з родів *Pseudolarix*, *Cunninghamia*, *Pinus*.

Пленарне засідання

З науковими доповідями виступили:

Н.В. Заїменко (НБС ім. М.М. Гришка НАН України, м. Київ): «Национальный ботанический сад им. Н.Н. Гришко НАН Украины: научные достижения и перспективы развития»;

В.І. Мельник (НБС ім. М.М. Гришка НАН України, м. Київ): «Охорона флористичного різноманіття України *ex situ*»;

Ю.Є. Беляєва (Головний ботанічний сад РАН ім. Цицина, м. Москва): «Главный ботанический сад им. Н.В. Цицина РАН как центр изучения и сохранения биологического разнообразия растений»;

С.В. Клименко (НБС ім. М.М. Гришка НАН України, м. Київ): «Научные, социальные и экономические аспекты формирования и значение генофондов нетрадиционных плодовых растений в Национальном ботаническом саду НАН Украины».

Екскурсія по Києву (проводив В.В. Кваша).

16 вересня Міжнародна наукова конференція «Інтродукція рослин, збереження та збагачення біорізноманіття в ботанічних садах і дендропарках» продовжила роботу.

Представник Національної парламентської бібліотеки ім. В.І. Вернадського зачитав привітання Генерального директора **Т.І. Вилегжаніної** і запропонував підготувати звернення до нащадків, які відзначатимуть 100-річчя від часу заснування НБС, і разом з насінням рослин помістити у капсулу, яку дістануть через 25 років; ще однією пропозицією було підготувати звернення до влади та громадськості про інтенсифікацію екологічної діяльності.

Учасники конференції заслухали доповіді: **Д.Б. Рахметова** (НБС ім. М.М. Гришка, м. Київ) «Інтродукція трав'янистих корисних рослин у відділі нових культур Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка НАН України». Наведено дані про результати інтродукційної та селекційної роботи з економічно цінними трав'янистими інтродуцентами у відділі нових культур Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка НАН України, представлено результати багаторічної роботи зі збагачення та збереження колекційних фондів, всебічного вивчення та комплексного використання овочевих, ароматичних, кормових, енергетичних, технічних рослин та сформульовано основні принципи, критерії, висвітлено ступінь інтродукції корисних рослин на сучасному етапі, а також наукову, практичну та теоретичну цінність проведених досліджень;

С.М. Бебія (Інститут ботаніки АН Абхазії, м. Сухум) «Інтродукція и сохранение редких и исчезающих видов древесных растений ex situ в институте ботаники Академии наук Абхазии», який навів результати інтродукції рідкісних і зникаючих рослин та висвітлив деякі питання, пов'язані з проблемою збереження генофонду цих рослин;

Н. Пюрецкі (арборетум в Болестрашице, Польща) «Національна колекція ірисів групи *Laevitae* Lawrence в дендрарії в Болестрашицах»;

С. Дапкунене (Ботанічний сад Вільнюського університету, Литва) «Ботанічний сад Вільнюського університету — координаційний центр з вивчення генетичних ресурсів декоративних рослин»;

З.С. Гасанова (Азербайджанський державний аграрний університет, м. Баку) «Иновационный подход к биологическому разнообразию груши в Азербайджане»;

Г.Л. Коломейцевої (Головний ботанічний сад ім. М.В. Цицина РАН, м. Москва) «Орхидные: современные проблемы номенклатуры в систематических коллекциях защищенного грунта»;

А.І. Репецької (Ботанічний сад Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського, м. Сімферополь) «О результатах сортооценки низкорослых сортов ириса гибридного (*Iris hybrida hort*) в условиях предгорной зоны Крыма»;

О.А. Поради (дослідна станція лікарських рослин Інституту агроєкології УААН, Березоточа) «Оцінка перспективності інтродукції лікарських рослин родини *Lamiaceae* в Полтавській області»;

О.Л. Рубцової (НБС ім. М.М. Гришка, м. Київ) «Генофонд роду *Rosa* L. Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка НАН України»;

О.А. Грабовецької (Державне підприємство «Новокаховське» НБС-ННЦ,

м. Нова Каховка) «Азіміна трилопатева (*Asimina triloba* (L.) Dunal) — нетрадиційна перспективна плодова рослина в Україні»;

Т.О. Деревенко (Ботанічний сад Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича) «Ботанічний сад ЧНУ — центр з відтворення раритетної флори Карпат і Поділля»;

В.О. Деркача (Дослідна станція лікарських рослин Інституту агроєкології УААН, с. Березоточа) «Вирощування шандри звичайної — внесок у збереження рослинного різноманіття»;

О.Ю. Майорової (Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка) «Вікова структура та здатність до самовідновлення двох популяцій *Gentiana lutea* L. в Українських Карпатах»;

Н.Є. Паньків (Інститут екології Карпат НАН України, м. Львів) «Аутфітосозологічна оцінка та стратегія *Hieracium comosa* L. (Fabaceae) в умовах різного стану фітосистем на Поділлі»;

С.В. Шевченко (НБС–ННЦ, смт Нікіта) «Некоторые аспекты репродуктивной биологии *Magnolia kobus*, *M. grandiflora*, *Liriodendron tulipifera*»;

Л. Кісничан (Ботанічний сад АН Молдови, м. Кишинів) «Изучение некоторых элементов технологии у вида *Koellia virginiana* L. — источника ценного эфирного масла»;

С.О. Кирієнко (Національний педагогічний університет ім. Т. Шевченка, м. Чернівці) «Декоративні властивості кущових інтродуцентів родини Rosaceae Adans. дендрофлори Лівобережного Полісся України»;

Л.А. Богінської (Інститут лісу НАН Білорусі, м. Гомель) «Введение в культуру *in vitro* каштана конского (*Aesculus hippocastanum* L.) с использованием различных типов эксплантов»;

І.І. Конвалюк (Інститут молекулярної біології і генетики НАН України, м. Київ)

«Оцінка генотипного різноманіття тирличу звичайного (*Gentiana pneumonanthe* L.) у природі та в культурі *in vitro*»;

Н.Я. Левчик (НБС ім. М.М. Гришка, м. Київ) «Особливості мікроклонального розмноження та пряма індукція рослин з листових експлантів тополь»;

М.Б. Гапоненко (НБС ім. М.М. Гришка, м. Київ) презентував нову книгу «Лікарські рослини ботанічних садів і дендропарків України».

У заключному слові **Т.М. Червченко** подякувала всім учасникам за цікаві доповіді і наголосила, що ми побачили прекрасне молоде покоління, яке впевнено володіє матеріалом. Вона також відмітила, що спілкувалися не лише представники всіх ботанічних садів і дендропарків України, а й науковці Росії, Молдови, Білорусі, Польщі, Литви, Азербайджану, це справді — наука без кордонів.

Підсумовуючи роботу конференції, **Н.В. Заїменко** подякувала колективу Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка, всім працівникам, які доклали багато зусиль, щоб територія Ботанічного саду виглядала так чудово, колегам — за допомогу в організації конференції та учасникам конференції за цікаві доповіді.

Екскурсія по Національному ботанічному саду ім. М.М. Гришка з відвідуванням новостворених ділянок та інших експозицій (проводила Н.В. Чувікіна).

17 вересня проходило спілкування науковців у відділах акліматизації плодкових рослин, нових культур, квітничково-декоративних рослин, ландшафтного будівництва та ін.

Загалом у роботі конференції взяли участь 226 науковців.

21 вересня відбулася зустріч колективу Національного ботанічного саду ім. М.М. Гришка з ветеранами Саду. Після офіційної частини проходило спілкування ветеранів у відділах.

Н.Н. Смілянecь

Национальный ботанический сад
им. Н.Н. Гришко НАН Украины,
Украина, г. Киев

РЕПОРТАЖ О ПРАЗДНОВАНИИ 75-летия
ОСНОВАНИЯ НАЦИОНАЛЬНОГО
БОТАНИЧЕСКОГО САДА ИМ. Н.Н. ГРИШКО
НАН УКРАИНЫ (14–17, 21 сентября 2010 года)

Представлен репортаж о торжествах, посвященных 75-летию основания Национального ботанического сада им. Н.Н. Гришко НАН Украины, включавших торжественное собрание, международную научную конференцию на тему «Интродукция растений, сохранение и обогащение биоразнообразия в ботанических садах и дендропарках», открытие новых участков, встречу с ветеранами Сада.

N.M. Smilyanets

M.M. Gryshko National Botanical Gardens,
National Academy of Sciences of Ukraine,
Ukraine, Kyiv

REPORTING DEVOTED TO 75th ANNIVERSARY
OF THE M.M. GRYSHKO NATIONAL BOTANICAL
GARDEN OF THE NATIONAL ACADEMY
OF SCIENCES OF UKRAINE (14–17, 21 September,
2010)

Reporting devoted to 75th anniversary of the M.M. Gryshko National Botanical Garden of the National Academy of Sciences of Ukraine, including Solemn meeting, International scientific conference “Plants introduction, conservation and biodiversity enrichment in botanical gardens and arboreta”, opening of new areas, meet with the veterans of Gardens are presented.